

ORTAÖĞRETİMDE YAPILAN SINAVLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Çanakkale/TÜRKİYE
E-mail: csahin25240@yahoo.com

Yrd. Doç. Dr. Şerif KORKMAZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Çanakkale/TÜRKİYE
E-mail: serifk@comu.edu.tr

Aynur AYTAR

Tarih Öğretmeni Çanakkale/TÜRKİYE

Özet

Araştırmanın temel amacı, tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde yapılan sınavlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, bu görüşler arasında mezun olunan okul, kıdem, cinsiyet, çalışılan okul türü arasında fark olup olmadığını saptamaktır. Betimsel nitelikte olan araştırmada amaca en uygun model olan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini (2006-2007 öğretim yılı) Çanakkale ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaöğretim okullarında görev yapan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmamızda 95 öğretmene ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak anketten yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde, tarih öğretmenleri, öğrenci başarısını değerlendirirken ölçme araçlarından en çok yazılı yoklamaları kullandıkları, ölçme -değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşler ile cinsiyetler arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara dayalı olarak da önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Ölçme ve Değerlendirme, Tarih Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme, Ölçüm.

TEACHERS' VIEWS OF EXAMS DONE IN THE SECONDARY EDUCATION

Abstract

The main purpose of this study is to determine history teachers' views regarding exams in history and whether there is a difference in their views in terms of their graduated schools in which these teachers have received their teaching certificates, their length of service, sex and types of schools where they work. In this study, a survey is used. The population of this study consisted of history teachers who held a teaching position in secondary schools which are under guidance of the Ministry of the National Education in Çanakkale. Ninety-five teachers participated into this study. Data was collected through questionnaire.

Results indicated that the history teachers used mostly a written test to evaluate their students' achievement and there was no correlation between the teachers' views and their sex. Suggestions are made based on the results.

Key Words: Measurement and Assessment, Measurement and Assessment in History Education, Measure.

I. GİRİŞ

Uygulanan sınavlarda sorulan soruların dersin kazanımlarına uygun olması gerekir. Eğitim ve öğretim süreci boyunca çeşitli kazanımlar öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır ve her öğretmen dersin sonunda bu kazanımların ne kadarının kazandırılıp ne kadarının kazandırılmadığını ölçer. Bunun için öğrenci davranışları ölçülür ve öğrenci davranışları belli ölçütlere göre değerlendirilir.

Öğretmenler öğrencilerin ihtiyaçlarını programa ne kadar uygun olduğunu kontrol altına almak zorundadırlar. Öğretmenler öğrencilerinin başarılarından sorumludurlar ve başarıyı sağlamak için de sürekli olarak ölçme ve değerlendirme etkinliklerini kullanmaları gerekmektedir (Gay, 1991: 12). Öğretmenlerin öğrencilerin öğrenip öğrenemedikleri üzerinde geri bildirim sağlamaları açısından ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları gerekir (Lien, 1971: 9). Ölçme ve değerlendirme kavramlarının farklı işlevleri olsa da birbirine bağlı iki süreçtir ve öğretmenin görevleri arasında vazgeçilmez bir yanı vardır (Wiggins, 1998: 16). Öğretmen, bu görevi yerine getirebilmek için, ölçme ve değerlendirme adıyla bilinen bazı özel bilgileri rahatlıkla kullanabilecek derecede iyi bilmek, bu alanda bazı becerileri geliştirmiş ve olumlu tutumlar kazanmış olmak zorundadır (Pilten, 2001). Ölçme ve değerlendirme alanının özel bilgilerini kazanmış bir öğretmenle, bu bilgileri kazanmamış bir öğretmen arasında önemli farklar vardır. Ölçme ve değerlendirme tekniklerine uyan bir öğretmen, hem daha az hatalı değer yargılarına ulaşmış olur, hem de kendi öğretim yöntemlerini değerlendirip geliştirebilir (Turgut, 1997). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda donanımlı olmaları, onlar tarafından yerine getirilen öğrenci başarısını değerlendirme faaliyetlerinin daha nitelikli olabilmesi genel olarak meslek yaşantıları için bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2001).

Tarih öğretmenin sınıfında etkili ve profesyonel bir öğretim gerçekleştirebilmesi için bazı bilgi ve becerilere sahip olması gereklidir. Tarih öğretmenliği özel bir ihtisas gerektirir. Hangi kademe ve tipteki okul için yetiştirilirse yetiştirilsin, bir öğretmen adayına öğretmenlik davranışı kazandırmak, yani öğretmenlik için gerekli bilgi ve becerileri verebilmek esas hedef olmalıdır (Arıöz, 1987: 76-78). Tarih öğretmenliği davranışı ise; tarih öğretmenliği meslek bilgisi programlarıyla şekillenir. Ancak bu programlar dışında da, tarih öğretmenin bilgi ve becerilerini şekillendiren unsurlar vardır. Bunları bilgiye dayalı unsurlar ve bireysel özelliklere dayalı unsurlar olmak üzere iki grupta toplamak mümkündür. Tarih öğretmenin meslekî becerisini şekillendiren bu unsurların ortaya konulması, tarih öğretimi açısından önem taşımaktadır.

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında yeterli bilgiye sahip olmak öğrenci başarılarının belirlenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Önemli olan bu ölçüm ve değerlendirmenin hatasız olarak yapılmasıdır. Böylesi önemli sorumluluğa sahip öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda ne kadar bilgi sahibi olduklarını, ölçme ve değerlendirme uygulamalarındaki görüşlerini ortaya çıkarmaya yönelik araştırmalara ihtiyaç vardır. Ancak böylece ölçme ve değerlendirme konusunda tarih öğretmenlerinin varsa eksiklikleri ortaya çıkaracak ve gerekli önlemler alınacaktır.

Yıldırım (1983: 163, 164); öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda bilmesi gereken noktalardan şöyle sıralamaktadır:

1. Okutulan derslerdeki başarı ya da gelişmeleri ölçme amacı güden testler hakkında bilgi sahibi olmak,
2. Test sonuçlarını puanlama, yorumlama için basit istatistiksel işlemleri bilmek,
3. Ham puanları standart puana çevirebilmek,
4. Ölçme hatası kavramını bilmek,
5. Bir test programını yapı, amaç ve özelliklerini bilmek, program gereğince kullanılan testlerin amaca uygunluğunu saptamak,
6. Sınav veya test sonuçlarını ve genellikle öğrencilerin tek tek veya grup olarak gösterdikleri gelişmeleri ana- babalara, ilgililere gerekirse kamuya aktarmak,
7. Ölçme ve değerlendirmeyi bir eğitim süreci olarak kullanabilmek, sonuçları öğrencilerle tartışabilmek, aralarındaki fark ve ilişkileri bilebilmek.

Araştırmanın problemi ise, tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde yapılan sınavlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, bu görüşler arasında mezun olunan okul, kıdem, cinsiyet, çalışılan okul türü arasında fark olup olmadığını ortaya koymak oluşturmaktadır.

1. 1. Amaç ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın temel amacı, tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde yapılan sınavlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, bu görüşler arasında mezun olunan okul, kıdem, cinsiyet, çalışılan okul türü arasında fark olup olmadığını saptamaktır. Bu temel amaçlar doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar incelenmiştir. Ortaöğretimde görev yapan tarih öğretmenlerinin;

1. Öğretmenlerin kişisel özellikleri bakımından dağılımı ne düzeydedir?
1. Öğrenci başarısını hakkındaki görüşleri,
2. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında;
  - a) Cinsiyet,
  - b) Kıdem,
  - d) Çalışılan okul türü,
  - e) Mezun oldukları okul türü,
  - f) Okuttuğu sınıf mevcudu bakımından anlamlı fark var mıdır?

1. 2. Sayıtlar

1. Görüşlerine başvuru alan öğretmenler ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahiptirler.
2. Araştırma kapsamında görüşlerine başvuru alan öğretmenler, anketi cevaplandırırken objektif olarak görüşlerini belirtmişlerdir.

1. 3. Sınırlılıklar

Bu araştırma veri toplanan okullar, ölçülen ölçme ve değerlendirme uygulamaları bakımından aşağıdaki gibi sınırlandırılmıştır:

1. Araştırma kapsamına alınan okullar Çanakkale ili ile sınırlandırılmıştır.
2. Anket soru başlıkları literatür taraması sonucu elde edilen ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma Çanakkale ilindeki resmi liselerle sınırlıdır.

II. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

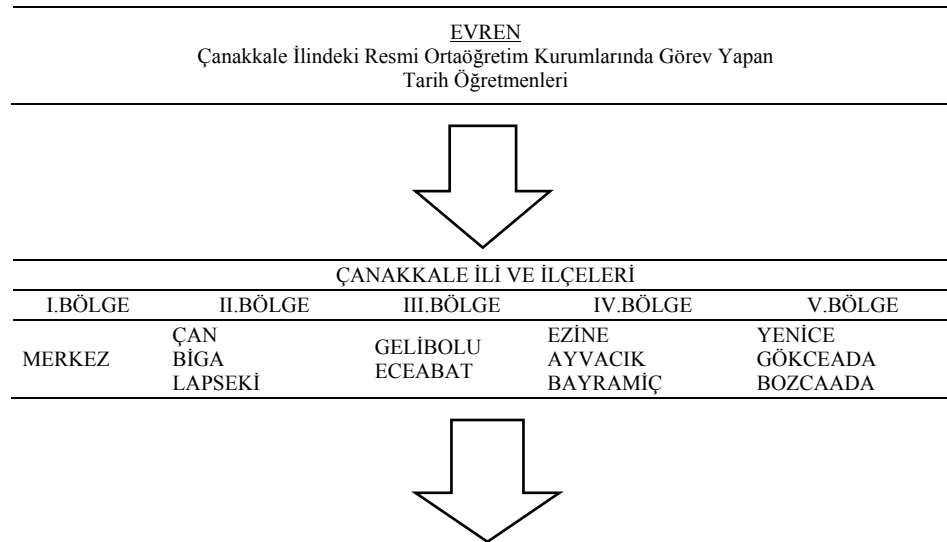
Araştırma; tarih öğretmenlerinin tarih öğretiminde yapılan sınavlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu yüzden betimsel nitelikte olan bu araştırmada amaca en uygun model olan tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel yöntemde, araştırmaya konu olan olay, birey yada nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2001: 77). Araştırma bulguları literatür taraması ve anketin uygulanması sonucu elde edilen verilere dayanılarak oluşturulmuştur.

2.2. Araştırma Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini (2006-2007 öğretim yılı) Çanakkale ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaöğretim okullarında görev yapan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmamızda 95 öğretmene ulaşılmıştır.

Örnekleme grubunun oluşturulmasında Çanakkale İlinin coğrafya, nüfus ve ulaşılabilirlik özellikleri dikkate alınmış ve bu özelliklere göre ilçelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Birinci alt amaca ilişkin bulgular için "betimsel istatistik" (frekans ve yüzdeler) kullanılmıştır. Tarih öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri ile kişisel özellikleri arasında anlamlı fark olup olmadığı ise "t-testi" ve "ANOVA" testleri ile belirlenmiştir.

Şekil 1 : Evren ve Örnekleme Grubu

Okullar ve Öğretmen Sayıları				
I.BÖLGE	II.BÖLGE	III.BÖLGE	IV.BÖLGE	V.BÖLGE
	Çan		Ezine	Yenice
	5 okul		4 okul	6 okul
	11 öğretmen	Gelibolu	6 öğretmen	6 öğretmen
Merkez	Biga	7 okul	Ayvacık	Gökceada
13 okul	8 okul	10 öğretmen	4 okul	3 okul
30 öğretmen	11 öğretmen	Eceabat	5 öğretmen	5 öğretmen
	Lapseki	1 okul	Bayramiç	Bozcaada
	3 okul	2 öğretmen	3 okul	1 okul
	5 öğretmen		3 öğretmen	1 öğretmen

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, çalışma evreninde yer alan liselerdeki tarih öğretmenlerine uygulanan anketten yararlanılmıştır. Anketin hazırlanış aşaması ve uygulama sürecine ilişkin bilgiler aşağıda açıklanmıştır

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kişisel bilgiler ile ilgili altı soru bulunmaktadır. 12 alt bölümden oluşan ikinci bölümde ise; tarih öğretmenlerinin tarih eğitiminde öğrenci başarısını ölçmenin gerekçelerine ilişkin görüşleri yedi ifade, tarih dersinde öğrenci başarısını ölçerken işe karışabilecek hataların nedenleri ile ilgili görüşler beş ifade, tarih dersinde öğrenci başarısı hakkında karar verirken dikkate alınan ölçütlerle ilgili görüşler altı ifade, tarih dersinde kullanılan ölçme araçlarıyla ilgili görüşler dört ifade, yazılı yoklamalarla ilgili görüşler 11 ifade, sözlü sınavlara ilişkin görüşler beş ifade, kısa cevap gerektiren sınavlarla ilgili görüşler yedi ifade, doğru yanlış testlerle ilgili görüşler dokuz ifade, çoktan seçmeli testlerle ilgili görüşler altı ifade, ödev ve projelerle ilgili görüşler altı ifade, bir sınıfı oluşturan öğrencilerin yarısından fazlasının düşük not almasının nedenleri ile ilgili görüşle beş ifade, tarih dersinin kapsadığı konularla ilişkin soru hazırlanması ile ilgili görüşler 10 ifade yer almıştır. Kullanılan ölçme araçlarını belirlemek için katılma derecesi olarak; **her zaman(5), sıklık(4), arasıra(3), bazen(2), hiç(1)**, diğer ifadelerin her birinde; belirtilen görüşe katılma dereceleri; **tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), Hiç katılmıyorum (1)**, şeklinde sıralanan eşit aralıklı ölçekle ifade edilmiştir. Hazırlanan anket formu yeterli sayıda çoğaltılarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket, konu ile ilgili yapılan literatür taraması sonucu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırma alt amaçları doğrultusunda hazırlanan ve uygulanan anket sonucu SPSS programından yararlanılarak anketin güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve anketin güvenilirlik katsayısı $\alpha = .84$ olarak bulunmuştur.

Araştırma amacına yönelik olarak hazırlanan ve uygulamaya hazır hale getirilen anket, araştırmacı tarafından belirlenen okullarda uygulanmıştır. Uygulamada katılım gönüllülük esasına dayandığından cevaplamak istemeyen öğretmenlere anket dağıtılmamıştır. Sonuç olarak dağıtılan 110 anketten 95'i geri dönmüştür.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Anket yolu ile toplanan verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi, araştırma amacına uygun olarak aşağıda verilen sıralama ile yapılmıştır:

Anketin birinci bölümünde katılımcıların kişisel özelliklerine ilişkin bilgilerin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları belirlenmiştir. Anketin ikinci bölümünde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin değerlendirmelerini içeren verilerin analizinde, her bir maddeye ait frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (S) değerleri hesaplanarak tablolar halinde verilmiş ve bu tablolara dair yorumlar yapılmıştır.

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme görüşlerinin cinsiyete, bransa, medeni duruma göre farklılıkları t testi, mesleki kıdem, mezun olduğu okul türü ve okuttuğu sınıf mevcuduna göre farklılıkları ise tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) tekniği kullanılarak hesaplanmıştır. Tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) sonucu anlamlı çıkan görüşlere yönelik farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD testi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2002: 39-53).

III. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaç ve alt amaçlarına göre tablolar halinde sunulmuş ve bulgulara ilişkin yorumlar yapılmıştır. Katılımcıların kişisel özelliklerine ve ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerine göre frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları sunulmuştur. Daha sonra katılımcıların kişisel özellikleri ile ölçme değerlendirmeyle ilişkin görüşleri arasındaki farka ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Katılımcıların Kişisel Özellikleri Bakımından Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Tablo 1: Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları

Katılımcı Özellikleri	f	Yüzdeler (%)	
Cinsiyet	Bayan	31	32,6
	Erkek	64	67,4
Kıdem	0-5 yıl	6	6,3
	6-10 yıl	23	24,2
	11-15 yıl	21	22,1
	16-20 yıl	29	30,5
	20+ yıl	16	16,8
Okul Türü (Diğer şıkkı genel lise ile birleştirildi)	Genel lise	40	42,1
	Anadolu Lisesi	21	22,1
	Meslek lisesi	34	35,8
Sınıf mevcudu	20 den az	21	22,1
	20-30 arası	55	57,9
	30-40 arası	19	20,0
Mezun olduğu okul	Öğretmen okulu	1	1,1
	EF	55	57,9
	FEF	38	40,0
	Diğer	1	1,1
Eğitim Düzeyi	Ön lisans	1	1,1
	Lisans	88	92,6
	Yüksek lisans	6	6,3
TOPLAM	95	100	

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların % 32,6’sı bayan, % 67,4’ü erkektir.

Mesleki kıdemlerine bakıldığında, % 6,3’ü 0-5 yıl, % 24,2’si 6-10 yıl, % 22,1’i 11-15 yıl, % 30,5’i 16-20 yıl, % 16,8’i 21 yıl üstü oldukları tespit edilmiştir. Çalıştıkları okul türüne göre, %42,1’i genel lise, % 35,8’i meslek lisesi, % 22,1’inin Anadolu lisesinde çalıştığı görülmüştür.

Tablo 1 incelendiğinde; ortalama sınıf mevcutlarının % 22,1’inin 20’den az, % 57,9’nun 20-30 arası, % 20’sinin 30-40 arası olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar değerlendirildiği zaman Çanakkale merkez ve ilçelerde çalışan tarih öğretmenlerinin sınıf mevcutlarının % 80’inin 30 ve daha az öğrenciden oluştuğu ve kalabalık sınıfların olmadığı görülmektedir.

Öğretmenleri, mezun oldukları okul türüne göre incelediğimizde; % 57,9’u Eğitim Fakültesi, % 40’ı Fen Edebiyat Fakültesi, % 1’inin de öğretmen okulundan mezun olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin eğitim düzeyi şu şekildedir: Ön lisans mezunu % 1,1, lisans mezunu % 92,6 ve yüksek lisansını tamamlayanlar % 6,3’tür. Yüksek lisansını yapanlarla yapmayanlar arasındaki oran düşük olduğu için karşılaştırma yapılamamıştır. Ankete katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu lisans mezunları oluşturmuştur. Bu durum tarih öğretmenlerinin yüksek lisansa özendirilmeleri gerektiği sonucunu doğurması açısından önemlidir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Tarih Eğitiminde Proje ve Ödevlere İlişkin Görüşleri

Proje ve Ödevler	Katılım Düzeyi*					Ort	SS
	(5) f (%)	(4) f (%)	(3) f (%)	(2) f (%)	(1) f (%)		
1.Öğrenciyi araştırmaya yöneltir	55(57,9)	29(30,5)	5 (5,3)	6 (6,3)	-	4,40	,85
2.Öğrencilerin yaratıcılığı geliştirir	44 (46,3)	38 (40,0)	6 (6,3)	7 (7,4)	-	4,25	,87
3.Öğrencilere ders kitabı dışında kaynakları araştırmaya teşvik eder	53 (55,8)	34(35,8)	1 (1,1)	7 (7,4)	-	4,40	,84
4. Kendi kendine öğrenme fırsatı verir.	43 (45,3)	40(42,1)	6 (6,3)	6 (6,3)	-	4,26	,84
5. Öğrenciler ödevlerini başkalarına yaptırabilir	20 (21,1)	49(51,6)	12(12,6)	8 (8,4)	6(6,3)	3,72	1,08
6. Not ortalamasını etkilemediği zaman öğrenciler ödev ve projelere karşı ilgi göstermeyebilir.	26 (27,4)	59(62,1)	6 (6,3)	-	4(4,2)	4,08	,84

* (5) Tamamen Katılıyorum (4) Katılıyorum (3) Karasızım (2) Katılmıyorum (1) Hiç Katılmıyorum

Tablo 2’ye göre; Öğretmenlerin “Öğrenciyi araştırmaya yöneltir” maddesine % 90,4 “Öğrencilerin yaratıcılığı geliştirir” % 86,3, “Öğrencilere ders kitabı dışında kaynakları araştırmaya teşvik eder” maddesine % 90, “Kendi kendine öğrenme fırsatı verir” % 87,9 oranında katıldıklarını görülmüyor. Anketin 5.ve 6. maddesine öğretmenlerin katılım

oranı incelendiğinde, “Öğrenciler ödevlerini başkalarına yaptırabilir” maddesine, % 72,7 oranında katılırken, % 12,6’sı kararsız kalmıştır.

“Not ortalamasını etkilemediği zaman öğrenciler ödev ve projelere karşı ilgi göstermeyebilir” maddesine de katılımların yüksek % 89,5 olduğu görülmüştür. Tarih öğretmenlerinin ödev ve projeler konusunda olumlu görüşe sahip olduğunu söylenebilir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Tarih Derslerinde Yapılan Sınavlarda Düşük Başarıya İlişkin Görüşleri

Tarih dersinde öğrencilerin yarısından fazlasının sınavdan düşük not almasının nedenleri	Katılım Düzeyi*					Ort	SS
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
1. Öğretmenin konuları örgütleyip sunamamasıdır	10(10,5)	44 (46,3)	8(8,4)	29 (30,5)	4 (4,2)	3,28	1,13
2. Öğretmenin uygun yöntem ve teknikleri seçememesidir.	9 (9,5)	48 (50,5)	7(7,4)	29(30,5)	2 (2,1)	3,34	1,07
3. Konuların öğrenci seviyesinin üstünde olmasıdır.	11(11,6)	41(43,2)	13(13,7)	27 (28,4)	3 (3,2)	3,31	1,10
4. Ders kitabı anlaşılır olmamasıdır.	8 (8,4)	39(41,1)	15(15,8)	29(30,5)	4 (4,2)	3,18	1,09
5. Ders konuları ile ilgili amaçların öğrenciye aktarılamamasıdır.	13(13,7)	45(47,4)	10(10,5)	23 (24,2)	4 (4,2)	3,42	1,12

* (5) Tamamen Katılıyorum (4) Katılıyorum (3) Kararsızım (2) Katılmıyorum (1) Hiç Katılmıyorum

Tarih derslerinde sınavlardaki düşük başarının nedenleri olarak tarih öğretmenleri, “Öğretmenin konuları örgütleyip sunamamasıdır”% 56,8, “Öğretmenin uygun yöntem ve teknikleri seçememesidir” % 60, “Konuların öğrenci seviyesinin üstünde olmasıdır” % 54,8, “Ders kitabının anlaşılır olmamasıdır” % 49,5, “Ders konuları ile ilgili amaçların öğrenciye aktarılamamasıdır” % 61,1 maddelerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ortaöğretimde çalışan tarih öğretmenlerinin başarısızlık nedenleri ve öğrencilerin düşük not almasının nedenlerinin farkında olduklarını göstermesi açısından önemlidir. Düşük başarının nedeni olarak öğretmenler en fazla, “Ders konuları ile ilgili amaçların öğrenciye aktarılamamasıdır” görüşüne % 61,1’i katılırken, en az da “Ders kitabının anlaşılır olmamasıdır” % 49,5 maddesine katıldıkları tespit edilmiştir. Başarısızlık nedenlerine ilişkin sorulan sorulara çok yüksek katılım gerçekleşmemiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Tarih Öğretiminde Soru Hazırlanmasına İlişkin Görüşleri

Soru hazırlanması	Katılım Düzeyi*					Ort	SS
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)		
1. Sorular işlenen konulardan öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlara göre sorulmalıdır.	51(53,7)	43 (45,3)	1 (1,1)	-	-	4,52	,52
2. Sorular özellikle son konulardan sorulmalıdır.	1 (1,1)	13(13,7)	10(10,5)	57(60,0)	14(14,7)	2,26	,91
3. Sorular öğrencilerin devamsızlık yaptığı günlerde işlenen konulardan sorulmalıdır.	3 (3,2)	2 (2,1)	-	50(52,6)	40(42,1)	1,71	,84
4. Sorular en zor konulardan sorulmalıdır.	3 (3,2)	3 (3,2)	-	52(54,7)	37(38,9)	1,76	,86
5. Sorular çalışan ile çalışmayanı ayırt edecek nitelikte sorulmalıdır	36(37,9)	50(52,6)	3 (3,2)	6 (6,3)	-	4,22	,78
6. Sınıfın yarısının cevap verebileceği sorular sorulabilir	25(26,3)	42 (44,2)	5 (5,3)	20 (21,1)	3 (3,2)	3,69	1,16
7. Her gruba aynı sorular sorulabilir.	20(21,1)	21(22,1)	13(13,7)	33 34,7)	8 (8,4)	3,12	1,32
8. Her gruba ayrı sorular sorulabilir.	9 (9,5)	36(37,9)	10(10,5)	26(27,4)	14(14,7)	3,00	1,27
9. Soruların yarısı değiştirilerek diğer gruba sorulabilir.	4 (4,2)	23(24,2)	15(15,8)	37(38,9)	16(16,8)	2,60	1,15
10. aynı sorular bir yıl geçtikten sonra sorulmalıdır.	5 (5,3)	16(16,8)	17(17,9)	48(50,5)	9 (9,5)	2,57	1,04

* (5) Tamamen Katılıyorum (4) Katılıyorum (3) Kararsızım (2) Katılmıyorum (1) Hiç Katılmıyorum

Tablo 4 incelendiği zaman; tarih öğretmenlerinin; sınavda sorulacak sorularla ilgili görüşleri şu şekildedir: “Sorular işlenen konulardan öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlara göre sorulmalıdır” maddesine % 94, “Sorular çalışan ile çalışmayanı ayırt edecek nitelikte sorulmalıdır” % 90,5 ,”Sınıfın yarısının cevaplayabileceği sorular sorulmalıdır” % 70,3 katılım oranlarıyla olumlu görüş belirtmiştir. “Sorular özellikle son konulardan sorulmalıdır” % 64,7, “Sorular öğrencilerin devamsızlık yaptığı günlerde işlenen konulardan sorulmalıdır” % 94,7 “Sorular en zor konulardan sorulmalıdır”, % 93,6’lık oranlarla öğretmenlerin katılmadıkları tespit edilmiştir

“Her gruba aynı sorular sorulabilir” görüşüne % 43,2 oranında katılırken, % 13,7’ü kararsız kalmış, % 43,1’i katılmamıştır. “ Her gruba ayrı sorular sorulabilir” görüşüne ise % 47,4 oranında katılırken, % 42,1 oranıyla katılmadıklarını belirtmişlerdir. “ Soruların yarısı değiştirilerek diğer gruba sorulabilir” maddesine % 28,4 ‘ü katılırken, % 15’ i kararsız kalmış, % 55,7’si katılmamıştır.

Bu verilere göre; öğretmenlerin soru hazırlarken en çok “Sorular işlenen konulardan öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlara göre sorulmalıdır” maddesine % 94 oranında katılmaları, öğrenci başarısını değerlendirmede kazandırılacak hedefleri dikkate almaları yönünden olumlu bir yaklaşımdır. Soru hazırlarken öğretmenlerin soru hazırlama

kurallarına uygun davrandıklarını da söyleyebiliriz. Öğrencileri hazırladıkları sorularla zor duruma sokmaya çalışmadıkları ve öğrencilerin lehine davrandıklarının göstergesi olabilir.

Tablo 5 : Tarih Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Ortalamaları İle Cinsiyetleri Arasındaki Farklılık

Ölçme ve Değerlendirme	Cinsiyet	n	Ort	SS	t	p
Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşler (7 madde)	Bayan	31	3,92	,50	-,126	,900
	Erkek	64	3,93	,48		
Ölçme ve değerlendirmede hatalara ilişkin görüşler (5 madde)	Bayan	31	3,76	,55	,069	,945
	Erkek	64	3,75	,53		
Ölçme ve değerlendirmede ölçütlere ilişkin görüşler (6 madde)	Bayan	31	3,17	,84	-,060	,953
	Erkek	64	3,18	,73		
Yazılı sınavlara ilişkin görüşler (11 madde)	Bayan	31	3,08	,60	,469	,640
	Erkek	64	3,02	,55		
Sözlü sınavlara ilişkin görüşler (5 madde)	Bayan	31	3,13	,79	-,693	,490
	Erkek	64	3,25	,79		
Kısa cevaplı sınavlara ilişkin görüşler (7 madde)	Bayan	31	3,63	,68	,311	,756
	Erkek	64	3,59	,63		
Doğru yanlış usulü sınavlara ilişkin görüşler (9 madde)	Bayan	31	4,20	,46	1,693	,094
	Erkek	64	4,03	,44		
Çoktan seçmeli testle ilişkin görüşler (7 madde)	Bayan	31	3,89	,63	-,063	,950
	Erkek	64	3,90	,52		
Ödev ve projelere ilişkin görüşler (6 madde)	Bayan	31	4,23	,59	,464	,644
	Erkek	64	4,16	,65		
Öğrencilerin başarısızlığına ilişkin görüşler (5 madde)	Bayan	31	3,29	,73	-,119	,906
	Erkek	64	3,31	,89		
Soru hazırlanmasına ilişkin görüşler (10 madde)	Bayan	31	2,98	,32	,399	,691
	Erkek	64	2,95	,40		

Tablo 5’de tarih öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olmadığı yapılan t-testi sonuçlarından anlaşılmaktadır. Buna göre tarih öğretmenlerinin, ölçme ve değerlendirmenin gerekçeleri, ölçme ve değerlendirme hataları, ölçme ve değerlendirmede ölçütler, yazılı sınavlar, sözlü sınavlar, kısa cevaplı sınavlar, doğru yanlış usulü sınavlar, çoktan seçmeli testler, ödev ve projeler, öğrencilerin başarısızlığı, soru hazırlanmasına ilişkin görüşlerle cinsiyetleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir. Tablo 5’te ankete katılan 31 bayan öğretmen ve 64 erkek öğretmenin verdikleri yanıtların ortalamalarına bakıldığında, doğru yanlış usulü sınavlara ilişkin görüşlerin ortalaması bayanlar $\bar{X} = 4,20$, erkekler $\bar{X} = 4,03$, ödev ve projelere ilişkin görüşlerin ortalaması bayanlar $\bar{X} = 4,23$, erkekler $\bar{X} = 4,16$ ortalamalarla yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir. Ölçme ve değerlendirme ve öğrencilerin başarısızlığına ilişkin görüşlere bayanların ortalaması $\bar{X} = 3,29$, erkeklerin ortalaması $\bar{X} = 3,31$ ile orta düzeyde katıldıkları görülmüştür.

Bu maddeler içerisinde erkek ve bayanların en düşük oranda katılımları ,soru hazırlanmasına ilişkin görüşlerinin ,bayanlar $\bar{X} = 2,98$, erkekler $\bar{X} = 2,95$ olduğu tespit edilmiştir. Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin ortalamaları ile cinsiyetleri arasında farklılığın olmamasında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik eğitimlerinin ortak olmasından kaynaklandığını söylenebilir.

Tablo 6: Tarih Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Ortalamaları ile Kıdemleri Arasındaki Farklılık

Ölçme ve Değerlendirme	Kıdem	n	Ort	SS	F	p
Ölçme ve değerlendirilmenin gerekçelerine ilişkin görüşler (7 madde)	0-5 yıl	6	3,97	,44645	,095	,984
	6-10 yıl	23	3,90	,59311		
	11-15 yıl	21	3,92	,31174		
	16-20 yıl	29	3,91	,59568		
	21 ve üstü	16	3,99	,35559		
Ölçme ve değerlendirmede hatalara ilişkin görüşler (5 madde)	0-5 yıl	6	3,60	,45607	1,083	,370
	6-10 yıl	23	3,92	,59921		
	11-15 yıl	21	3,81	,56535		
	16-20 yıl	29	3,66	,51067		
	21 ve üstü	16	3,65	,48717		
Ölçme ve değerlendirmede ölçütlere ilişkin görüşler (6 madde)	0-5 yıl	6	3,55	,86709	,676	,610
	6-10 yıl	23	3,26	,56592		
	11-15 yıl	21	3,05	,94917		
	16-20 yıl	29	3,09	,69937		
	21 ve üstü	16	3,2604	,87129		
Yazılı sınavlara ilişkin görüşler (11 madde)	0-5 yıl	6	2,8889	,44618	1,027	,398
	6-10 yıl	23	3,2355	,52684		
	11-15 yıl	21	2,9206	,46359		
	16-20 yıl	29	3,0172	,62851		
	21 ve üstü	16	3,0677	,67304		
Sözlü sınavlara ilişkin görüşler (5 madde)	0-5 yıl	6	3,3000	,53292	1,592	,183
	6-10 yıl	23	3,0696	,89971		
	11-15 yıl	21	2,9810	,90974		
	16-20 yıl	29	3,2897	,79027		
	21 ve üstü	16	3,5750	,37148		
Kısa cevaplı sınavlara ilişkin görüşler (7 madde)	0-5 yıl	6	3,7619	,71524	2,318	,063
	6-10 yıl	23	3,8012	,65144		
	11-15 yıl	21	3,7415	,52024		
	16-20 yıl	29	3,3251	,61670		
	21 ve üstü	16	3,5982	,72697		
Doğru yanlış usulü sınavlara ilişkin görüşler (9 madde)	0-5 yıl	6	4,2222	,27217	,768	,549
	6-10 yıl	23	4,1691	,47481		
	11-15 yıl	21	4,1587	,49388		
	16-20 yıl	29	3,9962	,42464		
	21 ve üstü	16	4,0347	,50303		
Çoktan seçmeli testle ilişkin görüşler (7 madde)	0-5 yıl	6	4,2619	,48164	1,832	,130
	6-10 yıl	23	4,0062	,54565		
	11-15 yıl	21	3,7959	,41298		
	16-20 yıl	29	3,7438	,68552		
	21 ve üstü	16	4,0268	,46135		
Ödev ve projelere ilişkin görüşler (6 madde)	0-5 yıl	6	4,5000	,54772	1,083	,370
	6-10 yıl	23	4,1087	,71352		
	11-15 yıl	21	4,0238	,73274		
	16-20 yıl	29	4,3103	,43808		
	21 ve üstü	16	4,1771	,68979		
Öğrencilerin başarısızlığına ilişkin görüşler (5 madde)	0-5 yıl	6	3,1333	1,04817	1,032	,395
	6-10 yıl	23	3,3652	,92176		
	11-15 yıl	21	3,0286	,80071		
	16-20 yıl	29	3,3862	,82103		
	21 ve üstü	16	3,5375	,71822		
Soru hazırlanmasına ilişkin görüşler (10 madde)	0-5 yıl	6	3,1212	,49012	2,107	,086
	6-10 yıl	23	2,9881	,36395		
	11-15 yıl	21	2,8182	,24896		
	16-20 yıl	29	2,9154	,40940		
	21 ve üstü	16	3,1420	,41589		

Tablo 6 incelendiğinde, tarih öğretmenlerinin kıdemleri ile ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı yapılan ANOVA test sonuçlarıyla tespit edilmiştir. Ankete katılan öğretmenlerin kıdemleri ile öğretmenlerin sayısı tablo 1’te açıklanmıştır. Tablo 1’e göre 0-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmen sayısı 6, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmen sayısı 23, 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmen sayısı 21, 16-20 yıllık kıdeme sahip öğretmen sayısı 29 ve 20 yıl üstü kıdeme sahip öğretmen sayısının 16 olduğu görülür. Daniel ve King’in (1998) 95 ilk ve ortaöğretimde görevli öğretmenlerle yaptıkları araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konularında yeterince kapsamlı bir bilgiye sahip olmadıklarını saptamışlardır. Bu öğretmenlerin, ölçme ve değerlendirme çalışmalarında kullanılan basit istatistik bilgileri sahip olmadıkları saptanmıştır. Buna göre; Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşlerin ortalamalarına baktığımızda, en yüksek ortalama 21 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlere 3,99 ve en düşük ortalama 3,90 ile 6-10 arası kıdeme sahip öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. 21 yıl üstü kıdeme sahip öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme gerekçeleri hakkında daha fazla bilgiye sahip olduklarını söyleyebiliriz. En düşük ortalamanın 6-10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlere ait olması ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgilerimizin fakülteden aldığımız eğitimle değil, çalıştığımız kurumlardaki diğer kıdemi yüksek öğretmenlerden öğrendiğimizin de göstergesi olması açısından önemlidir.

Tablo 7: Tarih Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Ortalamaları ile Çalıştıkları Okul Türü Arasındaki Farklılığa İlişkin Görüşleri

Ölçme ve Değerlendirme	Çalıştığı Okul	n	Ort	SS	F	p	Farkın Kaynağı (LSD)
Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşler (7 madde)	Genel lise	39	3,9451	,49009	,188	,829	
	Anadolu Lisesi	22	3,9675	,55052			
	Meslek lisesi	34	3,8908	,46132			
Ölçme ve değerlendirmede hatalara ilişkin görüşler (5 madde)	Genel lise	39	3,7282	,62321	,620	,540	
	Anadolu Lisesi	22	3,6818	,56115			
	Meslek lisesi	34	3,8353	,41625			
Ölçme ve değerlendirmede ölçütlere ilişkin görüşler (6 madde)	Genel lise	39	3,2692	,69419	,435	,648	
	Anadolu Lisesi	22	3,0909	,67402			
	Meslek lisesi	34	3,1471	,90710			
Yazılı sınavlara ilişkin görüşler (11 madde)	Genel lise	39	3,0855	,57433	,240	,787	
	Anadolu Lisesi	22	3,0682	,64068			
	Meslek lisesi	34	2,9951	,53021			
Sözlü sınavlara ilişkin görüşler (5 madde)	Genel lise	39	3,1385	,82482	,668	,515	
	Anadolu Lisesi	22	3,3818	,90482			
	Meslek lisesi	34	3,2000	,68224			
Kısa cevaplı sınavlara ilişkin görüşler (7 madde)	Genel lise	39	3,7253	,58203	1,198	,306	
	Anadolu Lisesi	22	3,5649	,84398			
	Meslek lisesi	34	3,4958	,57060			
Doğru yanlı usulü sınavlara ilişkin görüşler (9 madde)	Genel lise	39	4,2507	,43388	4,581	,013	Genel lise- Meslek lisesi
	Anadolu Lisesi	22	4,0556	,39656			
	Meslek lisesi	34	3,9412	,47554			
Çoktan seçmeli testle ilişkin görüşler (7 madde)	Genel lise	39	3,9963	,56812	,996	,373	
	Anadolu Lisesi	22	3,8442	,56097			
	Meslek lisesi	34	3,8235	,55614			
Ödev ve projelere ilişkin görüşler (6 madde)	Genel lise	39	4,2607	,69437	,434	,649	
	Anadolu Lisesi	22	4,1364	,70643			
	Meslek lisesi	34	4,1373	,50830			
Öğrencilerin başarısızlığına ilişkin görüşler (5 madde)	Genel lise	39	3,1487	,83189	2,159	,121	
	Anadolu Lisesi	22	3,6091	,75713			
	Meslek lisesi	34	3,3059	,87419			
Soru hazırlanmasına ilişkin görüşler (10 madde)	Genel lise	39	2,9604	,37702	,046	,955	
	Anadolu Lisesi	22	2,9835	,44769			
	Meslek lisesi	34	2,9519	,35685			

* p< .05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 7'deki verilerin analizine göre; öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri ile çalıştıkları okul türü arasında ANOVA ve LSD test sonuçlarına göre, genel lise (ort 4,25 ve F=4,581) ve meslek liselerinde (ort. 3,94 ve F=4,581) görev yapan öğretmenlerin doğru yanlış usulü yapılan sınavlara ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Genel Lisede çalışan öğretmenlerin meslek lisesinde çalışan öğretmenlere oranla doğru yanlış usulü testlere daha olumlu baktıkları görülmüştür. Genel lise de çalışan öğretmenlerin doğru yanlış usulü testlere olumlu bakmaları, meslek liselerine göre sınıf mevcutlarının, programlarının uygun olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tabloyu incelediğimizde; 39 öğretmenin genel lisede, 22 öğretmenin Anadolu lisesinde, 34 öğretmenin meslek lisesinde çalıştığı görülmektedir. Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşlerden en yüksek ortalamanın $\bar{X} = 3,96$ Anadolu lisesinde çalışan öğretmenlere aittir. En düşük ortalama ise meslek lisesinde $\bar{X} = 3,89$ çalışan öğretmenlere aittir. Ölçme ve değerlendirme hatalarından en yüksek ortalama $\bar{X} = 3,83$ meslek lisesine, en düşük ortalama ise $\bar{X} = 3,68$ ile Anadolu lisesinde çalışan öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar meslek lisesinde çalışan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme hataları hakkında diğer okullarda çalışan öğretmenlerden daha az bilgi sahibi olduklarını göstermesi açısından önemlidir.

Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerden en yüksek ortalama, ödev ve projelere ilişkin görüşlerden genel liselerde çalışan $\bar{X} = 4,26$ öğretmenlere aittir. En düşük katılım ise, soru hazırlanmasına ilişkin görüşlerden meslek lisesinde çalışan $\bar{X} = 2,95$ öğretmenlere ait olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Ortalamaları ile Girdikleri Sınıfların Ortalama Mevcuduna Göre Görüşleri

Ölçme ve Değerlendirme	Ort. Sınıf Mevcudu	n	Ort	SS	F	p
Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşler (7 madde)	0 - 20 arası	21	3,9796	,45014	,319	,728
	21 - 30 arası	55	3,9377	,52867		
	31 - 40 arası	19	3,8571	,42857		
Ölçme ve değerlendirmede hatalara ilişkin görüşler (5 madde)	0 - 20 arası	21	3,9333	,29212	2,090	,129
	21 - 30 arası	55	3,7455	,54631		
	31 - 40 arası	19	3,5895	,68467		
Ölçme ve değerlendirmede ölçütlere ilişkin görüşler (6 madde)	0 - 20 arası	21	3,1905	,75881	1,644	,199
	21 - 30 arası	55	3,0879	,83201		
	31 - 40 arası	19	3,4561	,51172		
Yazılı sınavlara ilişkin görüşler (11 madde)	0 - 20 arası	21	2,9762	,38382	1,577	,212
	21 - 30 arası	55	3,0061	,60089		
	31 - 40 arası	19	3,2544	,62944		
Sözlü sınavlara ilişkin görüşler (5 madde)	0 - 20 arası	21	3,1048	,76582	,797	,454
	21 - 30 arası	55	3,1927	,81009		
	31 - 40 arası	19	3,4105	,78450		
Kısa cevaplı sınavlara ilişkin görüşler (7 madde)	0 - 20 arası	21	3,6395	,62043	,507	,604
	21 - 30 arası	55	3,5532	,62937		
	31 - 40 arası	19	3,7218	,74759		
Doğru yanlış usulü sınavlara ilişkin görüşler (9 madde)	0 - 20 arası	21	4,0899	,57372	,326	,723
	21 - 30 arası	55	4,0707	,43052		
	31 - 40 arası	19	4,1696	,40634		
	Total	95	4,0947	,45783		
Çoktan seçmeli testle ilişkin görüşler (7 madde)	0 - 20 arası	21	3,9524	,51771	,242	,786
	21 - 30 arası	55	3,8649	,57368		

	31 - 40 arası	19	3,9398	,59726		
Ödev ve projelere ilişkin görüşler (6 madde)	0 - 20 arası	21	3,9444	,82383	2,107	,127
	21 - 30 arası	55	4,2727	,52545		
	31 - 40 arası	19	4,2105	,64751		
Öğrencilerin başarısızlığına ilişkin görüşler (5 madde)	0 - 20 arası	21	2,9238	,95807	3,041	,053
	21 - 30 arası	55	3,4400	,76148		
	31 - 40 arası	19	3,3684	,84133		
Soru hazırlanmasına ilişkin görüşler (10 madde)	0 - 20 arası	21	2,8961	,41489	,842	,434
	21 - 30 arası	55	2,9570	,36984		
	31 - 40 arası	19	3,0526	,39080		

Tablo 8’de ANOVA test sonuçlarına göre, farklı sayıda sınıf mevcudu olan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Buna göre ortalama sınıf mevcudlarına baktığımızda; 21 öğretmenin 0-20 arası, 55 öğretmenin 21-30 arası, 19 öğretmenin de 31-40 arası sınıf mevcuduna sahip olduğu görülmektedir. Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri ile girdikleri sınıf mevcudlarına göre değerlendirdiğimizde; 0-20 arası mevcuda sahip öğretmenlerden en yüksek ortalama $\bar{X} = 3,97$ ile ölçme değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşlerine, en düşük ortalama ise, soru hazırlanmasına ilişkin görüşlere $\bar{X} = 2,89$ ait olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre 0-20 arasında sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmenin gerekçeleri hakkında gerekli bilgiye sahip oldukları ancak soru hazırlamaya ilişkin görüşler hakkında gerekli bilgiye sahip olmadıklarını söylenebilir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Ortalamaları ile Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Görüşleri

Ölçme ve Değerlendirme	Okul	n	Ort	SS	t	p
Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine ilişkin görüşler (7 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,9455	,49980	,340	,735
	Fen Edebiyat Fk	38	3,9098	,49534		
Ölçme ve değerlendirmede hatalara ilişkin görüşler (5 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,8364	,43221	1,851	,067
	Fen Edebiyat Fk	38	3,6263	,66279		
Ölçme ve değerlendirmede ölçütlere ilişkin görüşler (6 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,1515	,81730	-,661	,510
	Fen Edebiyat Fk	38	3,2588	,69284		
Yazılı sınavlara ilişkin görüşler (11 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,1091	,59010	1,000	,320
	Fen Edebiyat Fk	38	2,9890	,53663		
Sözlü sınavlara ilişkin görüşler (5 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,2764	,76060	,949	,345
	Fen Edebiyat Fk	38	3,1158	,85820		
Kısa cevaplı sınavlara ilişkin görüşler (7 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,6442	,62866	,552	,582
	Fen Edebiyat Fk	38	3,5677	,69470		
Doğru yanlış usulü sınavlara ilişkin görüşler (9 madde)	Eğitim fakültesi	55	4,1051	,47547	-,188	,852
	Fen Edebiyat Fk	38	4,1228	,40664		
Çoktan seçmeli testle ilişkin görüşler (7 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,9766	,53223	1,575	,119
	Fen Edebiyat Fk	38	3,7895	,60585		
Ödev ve projelere ilişkin görüşler (6 madde)	Eğitim fakültesi	55	4,2303	,62976	,698	,487
	Fen Edebiyat Fk	38	4,1360	,65743		
Öğrencilerin başarısızlığına ilişkin görüşler (5 madde)	Eğitim fakültesi	55	3,4073	,87514	1,238	,219
	Fen Edebiyat Fk	38	3,1895	,76962		
Soru hazırlanmasına ilişkin görüşler (10 madde)	Eğitim fakültesi	55	2,9339	,39295	-,841	,403
	Fen Edebiyat Fk	38	3,0024	,37601		

Tablo 9'un verileri analiz edildiğinde; Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Her iki gruba ait öğretmenlerin benzer görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan 55 öğretmen Eğitim Fakültesi mezunu, 38 öğretmen de Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Tablo 9 incelendiğinde; ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerden; Ölçme ve değerlendirmenin gerekçelerine, Ölçme ve değerlendirme hataları, ölçme ve değerlendirmede ölçütleri, yazılı sınavlar, sözlü sınavlar, kısa cevaplı sınavlar, doğru yanlış usulü sınavlar, çoktan seçmeli testler, ödev ve projeler, öğrencilerin başarısızlığı, soru hazırlanmasına ilişkin görüşlerden eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerden en yüksek katılım $\bar{X} = 4,23$ 'lük ortalama ile ödev ve projeler, en düşük katılım ise soru hazırlanmasına ilişkin görüşler $\bar{X} = 2,93$ olduğu görülmektedir. Fen Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenlerden ise en yüksek katılımları $\bar{X} = 4,13$ 'lük ortalama "ödev ve projeler", en düşük katılım ise $\bar{X} = 3,00$ "soru hazırlanmasına ilişkin görüşler" olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara baktığımızda; ölçme ve değerlendirme uygulamalarında Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerle Fen Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenlerin benzer görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Aydın'ın (2001) yılında Eğitim Fakültesi mezunu olan öğretmenlerle Eğitim Fakültesi mezunu olmayan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliliklerini karşılaştırılmasına yönelik bir çalışma" adlı yüksek lisans tezinde Eğitim Fakültesi mezunları ile Fen Edebiyat fakültesi mezunları arasında ölçme ve değerlendirme yeterliliği boyutunda Eğitim Fakültesi mezunları lehine anlamlı bir farkın olduğunu belirtmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında Eğitim Fakültelerinde ölçme ve değerlendirme derslerinin daha kapsamlı verilmesine, derslerin dört yıllık lisans dönemi boyunca zorunlu olması önemlidir. Ayrıca, Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerinin nitelikli bir öğretmen bilgisinin yanında meslek bilgisine sahip gerekliliğinin önemini kazanmış olmalarına bağlanmaktadır.

IV. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuç

1. Öğretmenlerin öğrencileri tanımak, onları durumları hakkında bilgilendirmek, öğretimdeki hataları tespit etmek, öğrencilere rehberlik yapmak, velilere öğrenci hakkında bilgi vermek amacıyla ölçme ve değerlendirme yaptıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin başarısızlığa ceza, başarıya ödül vermek amacıyla ölçme ve değerlendirme uygulamalarına katılmadıkları tespit edilmiştir.

2. Tarih Öğretmenleri öğrenci başarısı hakkında karar verirken, öğretmen bilgisi, ders kitabı, öğrencinin psikolojik durumunun göz önüne alınması, sınıfın başarı durumu, öğrencinin zeka düzeyinin ölçüt olarak alınmasına çoğunluğu katılırken, ders başarı durumunun ölçüt alınması gerektiği görüşüne katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu ölçütler içerisinde en yüksek katılım "sınıfın başarı düzeyi" olurken, en düşük katılım ise, "Bir dersten geçmek için alınması gereken puanın ölçüt olarak kabul edilmesi" görüşünün olduğu tespit edilmiştir. Bu görüşler arasında kıdem, cinsiyet, mezun olunan okul, çalışılan okul türü arasında da herhangi anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

3. Öğretmenler, öğrenci başarısını değerlendirirken ölçme araçlarından en çok yazılı yoklamaları kullanmaktadır. Öğretmenler kısa cevap gerektiren testleri ara sıra, çoktan

seçmeli testleri sık sık kullandıklarını ifade ederken, en az doğru yanlış usulü testleri kullandıkları da ortaya çıkmıştır.

4. Öğretmenler, öğrenci başarısının ölçüldüğü sözlü yoklamalara ilişkin, “Etkili ve güzel konuşan öğrencilere daha fazla puan veririm”, “Birden fazla öğrenci sınav yapıldığında aynı sorular sorulabilir” görüşlerine katılmazken, “Sözlü sınavlar cevap anahtarına göre puanlanmalıdır”, “Sözlü sınavlar öğrencinin ifade yeteneğini geliştirir” maddelerine katılmışlardır. “Sözlü sınavlarda sorulacak sorular sınavdan hemen önce hazırlanmalıdır” görüşüne ise öğretmenlerin yarısına yakını katılırken, yarısı katılmadığını belirtmiştir. Sözlü sınavlara ilişkin görüşlerden en yüksek katılım “Sözlü sınavlar öğrencinin ifade yeteneğini geliştirir.”, en düşük katılım ise, “Etkili ve güzel konuşan öğrencilere daha fazla puan veririm.” maddesi olmuştur.

5. Tarih öğretmenlerinin kısa cevap gerektiren sınavlarla ilgili “Çok soru sorma olanağı verir”, “Başarı şansı yüksektir”, “Yazılı ifade gücü puanlamayı etkilemez”, “Bilginin yorumuna olanak tanımaz”, “Öğrencileri belli noktaları öğrenmeye yönlendir” maddelerine katıldıkları belirlenmiş, “Öğrencileri ezbere yönlendir” maddesine ise katılmadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlarla ankete katılan öğretmenler arasında kıdem, cinsiyet, mezun olunan okul, çalışılan okul arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu görüşlerden en yüksek katılım “Başarı şansı yüksektir.” maddesi olurken, en düşük katılım ise “Öğrencileri ezbere yönlendir.” maddesidir.

6. Öğretmenler, “Çoktan seçmeli soru yazmak özel beceri ister”, “Cevaplandırma işi cevaplayıcının az zamanını alır”, “Yaratıcılığı ölçmeye uygun değildir”, “Sözlü yada yazılı ifade becerisini olumsuz etkiler”, “Bütün konuları örnekleyecek kadar soru sorulmasına olanak sağlar” maddelerine büyük çoğunlukla katılırken, “Başarıda şansa büyük oranda yer verir” maddesine % 42’si katılırken, %38’i katılmamıştır. Bu maddeye katılımın kıdem, cinsiyet, mezun olunan okul türü, çalışılan okul türüne göre değişmediği belirlenmiştir. En yüksek katılım “Bütün konuları örnekleyecek kadar soru sorulmasına olanak sağlar” maddesi olurken, en düşük katılım ise “Başarıda şansa büyük oranda yer verir” maddesi olmuştur. Sınav türleri arasında çoktan seçmeli sınavlar yazılı yoklamalardan sonra tercih edilen sınav türlerindedir. Çakan (2004)’ın Bolu İlinde 244 branş öğretmeniyle yaptığı çalışmada da çoktan seçmeli sınavları yazılı yoklama ve kısa cevap gerektiren testlerden sonra kullandıklarını tespit etmiştir. Bu çalışmada bunu destekler niteliktedir. Çanakkale İlinde çalışan 95 tarih öğretmeni de çoktan seçmeli sınavları yazılı yoklamalardan sonra tercih etmişlerdir.

7. Tarih öğretmenleri, ödev ve projelerin; öğrencileri araştırmaya yönelttiği, öğrencilerin yaratıcılığını geliştirdiği, başka kaynakları kullanmaya teşvik ettiği, kendi kendine öğrenme fırsatı verdiğine katılımlarını belirtirken, not ortalamasına etki ettiğini de belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin ödev ve projelerini başkalarına da yaptırabilecekleri görüşüne de katılmışlardır.

8. Tarih öğretmenlerin tarih dersinde sınav sorularının hazırlanmasıyla ilgili olarak, “Sorular işlenen konulardan öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlara göre sorulmalıdır”, “sorular çalışan ile çalışmayanı ayırt edecek nitelikte sorulmalıdır”, “Her gruba ayrı sorular sorulabilir” görüşüne katıldıklarını belirtirken; “Sorular özellikle son konulardan sorulmalıdır”, “Sorular öğrencilerin devamsızlık yaptığı günlerde işlenen konulardan sorulmalıdır”, “Sorular en zor konulardan sorulmalıdır”, “Soruların yarısı değiştirilerek diğer gruba sorulabilir”, “Aynı sorular bir yıl geçtikten sonra sorulabilir” görüşlerine katılmamışlardır.

9. Ölçme –değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşler ile cinsiyetler arasında anlamlı bir fark çıkmaması alınan eğitimlerin ortak olmasından kaynakladığı söylenebilir.

10. 21 yıl üstü kıdeme sahip öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda daha fazla bilgiye sahip olmaları, ölçme ve değerlendirme konusunda aldığımız bilgilerin çalıştığımız kurumlardaki diğer öğretmenlerden öğrendiğimizin göstergesi olabilir.

4.2. Öneriler

1. Öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre ölçme ve değerlendirme yapımları hususunda eğitilmeleri; öğrencilerin programdaki hedef ve davranışları kazanmalarını ve başarılarının artırılmasını sağlayabilir.

2. Tarih öğretmenlerinin OSS sınavını da göz önüne alarak çoktan seçmeli sınavları kullanmalarının teşvik edilmeleri gerekmektedir. Çoktan seçmeli madde yazımı hususunda öğretmenlerin eğitilmeleri sağlanabilir. .

3. Eğitim ve öğretimin seviyesini artırmak için ölçme ve değerlendirmedeki olumsuz yönleri ortadan kaldıracak iyileştirmelerin yapılması önerilmektedir. Sonucun yanı sıra sürece de odaklanma, bilginin hatırlanmasından ziyade uygulanmasına, yapılandırılmasına ve öğrencilerin üst düzey becerilerini sergilemelerine önem veren uygulamalara ağırlık verilmesi uygun olabilir.

4. Sınavların öğrenci gelişimine destek sağlayan, öğrencilerin ilgisini artırıcı nitelikte olması sağlanmalıdır. Coğrafya, programlarında uygulanan yapılandırmacı yaklaşımların tarih derslerinde de uygulanması, farklı yaratıcı ölçme ve değerlendirme metotlarının kullanılmasının sağlanması yararlı olacaktır.

5. Ölçme ve değerlendirme konusu programların amacına ulaşip ulaşmadığını tespit etme yönünden önemlidir. Bu araştırma bu konu üzerinde tarih öğretmenleriyle yapılan çalışmaların azlığına dikkati çekmiştir. Bu tür araştırmaları destekleyici çalışmaların yapılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Arıöz, M. (1987). “Mesleki Formasyonu Almış ve Çağımızın Gereklere Yerine Getirecek Bir Öğretmen Nasıl Olmalıdır?”, *Çağdaş Eğitim*, Yıl: 12, No: 127

Aydın, A. (2001). *Eğitim Fakültesi Mezunu Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerinin Karşılaştırılmasına Yönelik bir Çalışma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2002). *Veri Analizi El Kitabı*. (5.Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık

Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin Ölçme-Değerlendirme Uygulamaları ve Yeterlik Düzeyleri, İlk ve Ortaöğretim, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 37, Sayı: 2

Daniel, L. G. and King, D. (1998). “A Knowledge and Use Of Testing and Measurement Literacy Of Elementary and Secondary Teachers”, *Journal of Educational Research*, 91 (6), 331-344.

Gay, L.R. (1991). *Educational Evaluation And Measurement : Competencies For Analysis And Application* (Second Edition). New York: Macmillan Publishing Company.

Karasar, N. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Lien, A. J. (1971). *Measurement And Evaluation Of Learning*. (2nd ed.). Dubuque, Iowa : W.C. Brown Company.

Pilten, P. (2001). *İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Anlayış ve Uygulamaların Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turgut, M. F. (1997). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Wiggins, G. (1998). *Educative Assessment : Designing Assessments To Inform And Improve Student Performance* (First Edition). San Francisco, California.: Jossey-Bass.

Yıldırım, A. (2006). *İlköğretim Okulları İkinci Kademedeki Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşler (Diyarbakır ve Elazığ İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.